

Protokolární a pozorovací věty

Ústředním tématem diplomové práce je srovnání pojmu protokolární věty, tak jak se jej pokusili vymezit R. Carnap resp. O. Neurath, a pojmu pozorovací věty v pojetí V.W.O. Quina. Vzhledem k tomu, že povahu těchto vět, které podle zmíněných filosofů hrají, resp. mají hrát, klíčovou roli ve vědeckém uchopování světa, nelze srozumitelně vysvětlit jinak, než na pozadí obecnějšího výkladu teorií z oblasti filosofie vědy a filosofie jazyka, je podstatná část práce věnovaná i výkladu tohoto obecnějšího kontextu. Výsledkem je značně široký tematický záběr práce. Ten na jednu stranu umožňuje nahlédnout jednotlivé otázky spjaté s protokolárními resp. pozorovacími větami v souvislostech, na druhé straně ovšem vede autora k výkladům, které jsou na řadě míst poněkud zkratkovité (viz např. výklad Wittgensteinova argumentu proti existenci soukromého jazyka).

Práce je rozdělena do osmi oddílů, které jsou ovšem co do rozsahu značně nevyvážené (nejkratší nezabírá ani stránku, nejdelší má 27 stran), členění do pododdílů je nicméně přehledné a jednotlivé části textu na sebe povětšinou dobře navazují.

Z pohledu formálního zpracování práce bez výhrad splňuje nároky na odborný text. Její autor prokázal schopnost samostatně pracovat s odbornou literaturou, překládat úseky filosofických statí a formulovat vlastní argumenty. Oceňuji také dobrou stylistickou úroveň textu a jeho pečlivé zpracování s minimem překlepů, formulačních zádrhelů a typografických problémů.

Práce je věnována problematice, jejíž výklad je velmi obtížný. To se týká zejména Carnapova pojetí protokolárních vět, které je začleněno v kontextu, jehož východiska se zdají z dnešního pohledu nejen stěží přijatelná, ale i ne zcela srozumitelná. S touto obtíží se autor vyrovnává vcelku dobře, i když místy se čtenář textem prokousává jen s obtížemi a s pocitem jen částečného porozumění.

Poněkud problematické je používání termínu "protokolární věta". Používání tohoto termínu totiž kolísá - někde se pod ním rozumí specifický typ vyjádření jistého jazykového systému, někde jde zjevně o specifické jazykové události. ("Protokolární větou tak může být každá pozorovatelná událost, pro kterou byla vytvořena pravidla překladu." s.22). I když původ této dvojnárodnosti je u Carnapa, bylo by dobré, kdyby tento problém autor diplomové práce zmínil a rozebral. V této souvislosti vyvstávají pozoruhodné otázky, např. otázka: Může být jedna jazyková událost odvozena z jiné? Lze jazykové události překládat?

V práci lze nalézt i místa, která jsou pro čtenáře poněkud matoucí, těch vyloženě problematických však není mnoho. (Příkladem, kdy si autor protiřečí, je rozpor mezi poznámkou 34 na str. 60 a závěrem oddílu 4.5.2.)

Za výborné vyvrcholení práce považuji přehledné porovnání Carnapova, Neurathova a Quinova přístupu v oddíle 7. Tabulku, kterou autor diplomové práce sestavil, sice nelze brát (jak autor sám zdůrazňuje), jako vyčerpávající porovnání daných teorií, ale přesto čtenáři poskytuje velmi užitečnou pomůcku k pochopení rozdílů a podobností jednotlivých pojetí základních vět, o něž mají být opřeny empiristicky budované vědy.

Celkově práce splňuje všechny nároky na diplomovou práci, a proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit ji jako výbornou.